

SOSYAL SİGORTALAR YASASINDA YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN HİZMET BİRLEŞTİRİLMESİ UYGULAMASI

Mehmet CAN*

GİRİŞ

Sosyal Güvenlik Kuruluşlarında Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi ile ilgili olarak halen yürürlükte bulunan 2829 sayılı Yasa'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından değişiklik yapılması düşünülmektedir. Meclis "Sosyal İşler Komisyonu"nda olan bu değişiklik tasarısına göre 2829 sayılı Yasa'nın birinci fıkrası yürürlükte kaldırılmaktadır.

Konuya bu şekilde girmemiz belki bazı sayın okurlarımız için yadırganabilir. Belki akıllarına 2829 sayılı Yasa nedir? Neden bizleri ilgilendiriyor? şeklindeki sorular akla gelebilir...

Çalışan kesimlerin bildiği gibi Türkiye'de değişik sosyal güvenlik kuruluşları mevcut bulunmaktadır. Bu sosyal güvenlik kuruluşlarını şu şekilde tanımlayabiliriz.

- Emekli Sandığı,
- Sosyal Sigortalar Kurumu,
- Bağ-Kur,

- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu Geçici 20 nci maddesinde sayılan sandıklar (İş Bankası, Akbank, Sanayi ve Ticaret Odaları gibi.).

Saymış olduğumuz bu sandıklarda çalışanların hizmetlerinin ne şekilde değerlendirmeye tabi tutulacağı, hangi koşullarda bunların emekli edileceği, hangi Kurumun emekli yapacağı, emekliliklerinde baz olarak alınması gereken esasların neler olduğu 2829 sayılı "Sosyal Güvenlik Kuruluşlarında Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkındaki Yasa" hükümlerine göre yapılmaktadır.

Söz konusu yasanın "Aylığı Bağlayacak Kurum" başlıklı 8 nci maddesinin birinci fıkrasında aynen şu hükümler yer almaktadır:

"2829/8-Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; son yedi

(*) Sigorta Uzmanı

yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca mevzuatına göre aylık bağlanır ve ödenir" hükmü yer almaktadır.

Yasanın bu hükmüne uygun bir örnek verecek olursak;

ÖRNEK: Erdoğan Gök'ün çalışmaları aşağıdaki gibidir.

13.4.1947 doğumlu olup, 01.01.1972 tarihinde Emekli Sandığına tabi olarak 31.12.1978 tarihine kadar Devlet memuru olarak çalışmış, bu tarih itibarıyla memuriyetten istifa ederek 1.1.1979 - 31.12.1984 tarihleri arasında İş Bankası'nda, 1.1.1985-31.12.1992 tarihleri arasında ise Bağ-Kur'a tabi olarak çalışmıştır. Bu tarih itibarıyla faaliyetini tadil ederek 1.1.1990 tarihinden itibaren SSK'na tabi olarak çalışmaktadır. 31.12.1996 tarihinde emekli olmayı düşünen Sayın Gök'ün emekli işlemleri hangi kurum tarafından yapılacaktır.

Yukarı paragrafta hemiyeni hemde eski uygulamaya ışık tutacak olan sayın Erdoğan Gök'ün emekliliğinin ne şekilde olacağı hususunu çıkaracağımız bir tabloda görebiliriz.

- Doğum Tarihi 1947
- İşe giriş tarihi 01.01.1972
- Emekli Sandığı'na
tabi hizmetleri 7 yıl
(01.01.1972-31.12.1978)
- İş Bankası'na tabi Hz. 6 yıl
(01.01.1979-31.12.1984)

- Bağ-Kur'a tabi Hz. 8 Yıl
(01.01.1985-31.12.1992)
- SSK.tabi Hiz. 4 yıl
(01.01.1993-31.12.1996)

Yukarı paragrafta belirtilen verilere göre Erdoğan Gök SSK tarafından emekli edilecektir. 2829/8 nci madde gereği son 7 yıl (2520 gün) yarısı olan 3.5 yıl (1260) günden fazla hizmeti SSK'da geçtiğinden bu kurum tarafından ve Bu Kurum Mevzuatına göre emekli edilecektir. SSK. Sayın Gök'ü emekli ettikten sonraki prosedür ise şu şekilde çalışmaktadır.

Erdoğan Gök'ün SSK'dan aylık 25.000.000.- emekli aylığı aldığını varsayalım. SSK ödediği bu maaşı diğer kurumlara şu şekilde rücu edecektir.

- Hizmet süresi..... 25 yıl
- a- Emekli sandığı 7 yıl
- b- İş Bankası..... 6 yıl
- c- Bağ-Kur 8 Yıl
- d- SSK 4 yıl

SSK 25 yıllık hizmete karşılık 25.000.000 öderse Emekli sandığı 7 yıllık hizmete karşılık ne öder?

$$\frac{7 \times 25.000.000}{25} = 7.000.000.- \text{ TL.}$$

Bu orantı sonucunda;

- Emekli Sandığının
ödeyeceği aylık hisse 7.000.000
- İş Bankası'nın
ödeyeceği aylık hisse 6.000.000

- Bağ-Kur'un ödeyeceği aylık hisse8.000.000
- SSK Ödeyeceği aylık hisse4.000.000

Bu örnekte olduğu gibi Erdoğan Gök'ü emekli yapan SSK adı geçen sigortalısı için kendisi aylık 4.000.000 TL maaş ödemesi yapıp, bakiye kalan 21.000.000 TL.sini diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına hisseleri oranında dekont etmektedir.

Bu düzenlemede bir takım hak-sızlıklar olduğu bilinmektedir. Örneğin; Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'da yıl hesabından sigortalıların 25 yıl fiili (9000 gün) kesenek ödemesi gerekirken SSK.da bu husus 5000 gün ile sınırlandırılmış bulunmaktadır. Bu ikilemin önüne geçmek için hazırlanan yeni tasarıda sözkonusu 2829 sayılı yasanın 8 nci maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiş bulunmaktadır.

"2829/8-Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise, eşit hizmet sürelerinin sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre yaşlılık aylığı bağlanır ve ödenir."

Yapılan bu yeni düzenleme ile fiili çalışılan son 7 yılın yarısı olan 3,5 yıl hangi kurumda fazla ise o kurum

mevzuatına göre emekli yapılır hükmü ortadan kaldırılmakta, hizmet birleştirilmesinde en fazla hizmeti hangi kurumda geçmişse o kurum mevzuatına göre gerekli işlem yapılması düşünülmektedir.

Son düzenleme ile birlikte Erdoğan Gök'ü emekli yapacak Kurum bu verilere göre Bağ-Kur olacaktır. Son çalıştığı son güvenlik kuruluşu SSK olduğu halde SSK yapacağı inceleme sonucu emeklilik dilekçesini Bağ-Kur'a gönderecektir. Emekli maaşını Bağ-Kur kendi mevzuatına göre bağlayacaktır.

Yeni düzenleme bu şekilde olup, Yasa taslağında konu ile ilgili belirsizlik bulunmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yasa tasarısı gerekçesinde emekliliğine 10 yıl kalan sigortalıların yeni düzenlemeden zarar görmeyeceklerini belirttiği halde, değişik sosyal güvenlik kuruluşlarında hizmeti olan sigortalılar bu yeni uygulamadan menfi yönde etkileneceklerdir. Yasanın bu şekilde yürürlüğe girmesi durumunda müktesap hak tabiri hizmet birleştirmesinde geçerli olmamakta, yeni yasa hükümlerine göre işlem yapılması durumunda tüm sigortalılar olumsuz yönde etkilenmiş olacaktır.

Yasa tasarısının Meclisten nasıl geçeceğini merakla beklemekteyiz.